

Eduskunnan talousvaliokunta

Hansel Oy:n lausunto hallituksen esitykseen HE 102/2023 vp

Yleistä

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Hanselilta asiantuntijalausuntoa julkisia hankintoja koskevasta hallituksen esityksestä HE 102/2023 vp. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Euroopan unionin lainsäädännön mukaiset hankintojen ilmoittamista koskevat viittaukset uuteen vakiolomakeasetukseen sekä muutettavan Kilpailu- ja kuluttajaviraston hankintavalvontaa koskevaa määräaika.

Hankintalain 59 §:ää ja erityisalojen hankintalain 63 §:ää ehdotetaan muutettaviksi siten, että säännöksissä viitataan EU:n uudistettuun vakiolomakeasetukseen. Hansel näkee säännösten päivittämisen välttämättömänä teknisenä muutoksena. Hansel ylläpitää julkisten hankintojen ilmoittamiseen tarkoitettua Hilma-ilmoituskanavaa, joten vakiolomakeasetuksen muutokset ilmoituslomakkeisiin ovat aiheuttaneet runsaasti kehitystyötä. Uudet lomakkeet otettiin käyttöön 1.9.2023.

Hansel kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että hankintalain 58 ja 60 §:n ilmoitusten nimet eivät vastaa vakiolomakeasetuksen terminologiaa. Vakiolomakeasetuksessa ilmoitusten nimet on ryhmitelty vaiheiden mukaan. Sekä eFormissa että Hilmassa ilmoitusten nimet ovat tarkemmalla tasolla, mutta kuitenkin ryhmitelty vaiheiden mukaan siten kuin vakolomakeasetuksessa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös pidennettävän Kilpailu- ja kuluttajaviraston hankintojen valvontaa koskevaa määräaika kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. Hanselin näkemyksen mukaan muutos on perusteltu ja se on omiaan tehostamaan hankintavalvontaa.

Hansel haluaa kiinnittää talousvaliokunnan huomiota julkisiin hankintoihin kohdistuvaan raskaaseen sääntelyyn. Hankintalainsäädännön ohella myös muuhun lainsäädäntöön tuodaan jatkuvasti uusia velvoitteita, jotka lisäävät hankintayksiköiden ja tarjoajayritysten hallinnollista taakkaa¹. Olemme huolissamme raskaan sääntelyn vaikutuksista julkisten hankintojen houkuttelevuuteen ja kilpailun aikaansaamiseen. Myös eduskunnan tarkastusvaliokunta on kiinnittänyt asiaan huomiota (TsVM 5/2023 vp).

Maarit Päivike
Hansel Oy

¹ Tästä esimerkkinä voidaan mainita

- jätelain muutos 1096/2022, jossa edellytetään hankintayksikön tarkastavan, onko sille toimitetun tuotteen tuottaja merkitty tuottajarekisteriin
- laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) asetettu lukuisia mm hankintasopimuksiin liittyviä vaatimuksia hankittaessa palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kansainvälisten julkisten hankintojen välineestä (EU 2022/1031) edellyttää hankintayksiköiden käyttävän komission täytäntöönpanoasetuksella määrättyä arviointirangaistusta tai poissulkua kolmannesta syrjiviä toimia harjoittavasta maasta tuleviin tarjouksiin
- Asetus sisämarkkinoita vääristävistä ulkomaisista tuista, jossa edellytetään suurissa hankinnoissa tarjoajien antavan tiedon ulkomaisista tuista. Tiedot toimitetaan Euroopan komissiolle, joka tutkii tuet. Hankintamenettely on keskeytettävä tutkimuksen ajaksi
- Taloudellisen pakottamisen vastaisessa asetuksessa (EU 2023/2675) edellytetään hankintayksiköiden käyttävän komission täytäntöönpanoasetuksella määrättyä arviointirangaistusta tai poissulkua pakottamiseen syyllistyneistä kolmansista maista tullessiin tarjouksiin.
- EU:n sektoripakoteasetuksessa kielletään hankintasopimusten tekeminen venäläistaustaisen yritysten kanssa, tämä edellyttää sopimusketjun yritysten omistusten selvittämistä
- Akkuasetuksessa (2023/1542) edellytetään hankintayksiköiden huomioivan elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset
- Raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästönormien tiukentamista koskeva asetus (COM(2023)88 final) edellytetään käytettävän tiettyjä asetuksessa määriteltyjä vertailuperusteita ja painoarvoja raskaiden ajoneuvojen hankinnoissa